

אברהם אבינו ע"ה רק ברמז אני ד' אשר

למה לא נמצא מפורש בתורה"ק הנס של אברהם אבינו ע"ה רק ברמז אני ד' אשר

הנה מה שלא נמצא מפורש בתורה"ק הנס של אברהם אבינו ע"ה רק ברמז אני ד' אשר הוצאתיך מאור כשדים [בראשית טו ז], י"ל להורות מעלת אבינו אברהם שהאהבה שאהב את הש"י ועשה רצונו בכל ענייניו כמבואר לפנינו אח"כ בתורתנו לא היה עבור שהצילו מכבשן האש והציל את נפשו, רק בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין והוא עצם החיות, ומדרך החלק להשתוקק אל הכל, והנה להיות שהשיג איך שהוא חלק מאלקותו ית', על כן נכסף ונשתוקק להימשך אחריו בכל ענייניו, ואילו היה מבואר בתורה הענין הנפלא והנס המפורסם, היינו אומרים שהפלטת אהבה של אברהם היה עבור שהצילו, וגם זה לא מיקרי אהבה שלימה כי דבר זה נראה כאוהב את עצמו שאוהב את הש"י עבור שהציל את נפשו, על כן אינו מבואר בתורה שום סיבה לאהבת אברהם, רק

אהבתו היתה אמיתית בלי שום טעם רק כדרך החלק את הכל והבן, והיה רצון שלא יאמר פינו דבר שלא כרצונו.

ויש לפרש עוד למה לא נזכר הנס בתורה מפורש, והנה הפרשת דרכים הביא בשם מהרמ"ט חקירה אחת וזה תוארה, מי התיר לאברהם למסור עצמו לכבשן האש הלא בן נח אינו מצווה על קידוש השם [סנהדרין עד:] ואסור לו למסור עצמו למיתה ודמו מידו יפוקש, כי הנה הגם שקיים אברהם כל התורה פלה מעצמו [וימא כח:], זה דוקא לחומרא, אבל מי התיר לו לקולא למסור נפשו וחיותו עבור קדושת שמו. ותירץ מהרמ"ט דמשום הכי אמרו רז"ל במדרש דבזכות יעקב ניצל אברהם, כי בזכותו לא היה כדאי להינצל ושלל בדן עשה, עכ"ד. ועיין שם בפרשת דרכים דרוש רחב"ט.

והנה דברי מהרמ"ט אלו הם בדרך דרוש הפשט אבל המשכיל ישתומם על המראה לומר בזכות יעקב ניצל אברהם, ואברהם יהיה לו ח"ו חטא בזה, והש"י התעלה קראו אברהם אוהבי [ישעיה מא ח], החשב הנסיון הזה מכלל הי' נסיונות. על כן אהובי ידידי קחו אמרי כי נעמו ויאירו פניכם, התורה השלימה הזאת המצויה בידינו הוא דבר הווה לכל נפש ונפש מישראל.

ואמר דגנאי בכנפיה דשרה, כלומר שמן העבד לעמוד בכל מדריגת אברהם שהוא גנא בכנפיה בשרו. דע כי אברהם ושרה מתאחדים מצד עצמם יותר מכל איש ואשה בעולם, וזה שהכתוב אומר (ישע' מ') הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם כי אחד קראתיו, ועל שניהם הוא אומר כי אחד קראתיו, כי אברהם עם שרה הוא אחד, ודבר זה מפני כי אברהם הוא היה התחלת העולם, כי עיקר העולם הם ישראל וזולת זה העולם הוא תוהו, והתחלת ישראל אברהם, שהוא התחלת הכל. והתחלת ראוי שתהיה אחת בעבור שהתחלה הוא מפועל אחד, שהגם סבת התחלה, ולכן מתדמה בזה אל הסבה שממנו התחלה, ואם היה מחולקת לגמרי היה מורה זה ח"ו כי הסבה אינה ג"כ אחת רק שתיים, אף כי בארנו בחבור גבורת השם (פרק ה') כי מפועל אחד יבא הרבוי, הלא בארנו שם ג"כ כי הרבוי הוא מתאחד ג"כ, וכן כאשר נברא אדם הראשון מפני שהיה ראשון והתחלה נאמר עליו יהיו לבשר אחד, ופני שאי אפשר שיהיה דומה אל מי שממנו התחלה ולכן היה שנים מצד מה ואחד מצד מה, כמו שבארנו שם. ולפיכך חייב כי אברהם ושרה שהם שניהם התחלה שיהיו מתאחדים, ולכן התחלה היא אחת, כמו שהיה אדם הראשון, שהוא התחלה ג"כ, עם זוה גוף אחד, אבל יש הבדל בין זה לזה ואין כאן מקום זה לבאר.

המצוות שמבוארין בקום ועשה מחויב האדם לעשות, ומה שמבואר בה שלא לעשות יזהר האדם מעשות, אך אמרו רז"ל גדולה עבירה לשמה ממצוה וכו', ויעל אשת חבר הקני תוכיח [נזיר כג:], והדבר הזה אי אפשר שיתבאר בתורה, כי הוא לפי המקום והזמן וכפי אהבת הנפש לרצון הש"י, אשר בעבור אהבתו את הש"י תסכים הנפש כמעט שתירד בגיהנם ויהיה איך שיהיה תמסור עצמה כמעט לדראון עולם אך יתקדש שמו הגדול, פוק נא חזי ויהי דוד"בא עד הראש וכו' [ש"ב טו לב], שאמרו רז"ל שביקש לעבוד עבודה זרה כדי שלא יתרעם העולם על הש"י [סנהדרין קז:].

והנה הש"י ויתעלה הבוחן לבות וכליות, והוא מחדש בכל יום מעשה בראשית, הגם שהדבר הזה לא כתורה ואין לו מקום מנוח בגבהי מרומים, הש"י ויתעלה מחדש מעניינים כאלו מעשה בראשית ומתקדש שמו הגדול בזה ביתר שאת, בין והתבונן ידיד הנעים אמרי אלה, וכבר שמענו מאוהבי הש"י בדורנו אשר אמרו אלו היינו יודעים בטוב ששכר המצות הם גיהנם, ושכר העבירות הוא גן עדן, אף על פי כן יותר יונעם לנפשנו לקיים המצוות שציונו הבורא ית'.

והנה כאשר זכינו לזה יראה לנו כי כמקרה הזה קרה לאבינו אברהם, הגם שידע בטוב שהוא עושה עבירה בזה שמוסר עצמו ועונש העבירה הוא גיהנם, אף על פי כן כדי שיתקדש שמו הגדול מסר חיותו בעולם הזה ובעולם הבא עבור קדושת שמו ועשה עבירה לשמה, והנה היות הדבר הזה שלא כתורה כי הוא עבירה, אי אפשר שיתפרש בתורה כי היא רק עבירה לשמה דרך אמת לעבודתו יתברך, ואי אפשר להתפרש ולדמות מלתא למלתא,

הנה מה שלא נמצא מפורש בתורה"ק הנס של אברהם אבינו ע"ה רק ברמז אני ד' אשר

למה לא נמצא מפורש בתורה"ק הנס של אברהם אבינו ע"ה רק ברמז אני ד' אשר

הנה מה שלא נמצא מפורש בתורה"ק הנס של אברהם אבינו ע"ה רק ברמז אני ד' אשר

רק הוא דרך אמת נקודה הפנימית שבלב, וכבר ידעת כי מדת האמת הוא יעקב תתן אמת ליעקב [מיכה ז ט], זהו שרמזו רז"ל בזכות יעקב ניצול אברהם. ומעתה התבוננו נא ידידי ורעיני ויונעם לחככם, והש"י יאיר עיניכם לעבודתו^ע.

5
הזכיר
בא
הכח
133/1

ע"י מן הראוי להביא שכעין בחינה זו כתב בספר משך חכמה עה"פ לאהבי ולשמרי מצותי (שמות כ' פסוק ו') וז"ל, במכילתא לאהבי זה אברהם אבינו וכיו"ב ולשמרי מצותי אלו הנביאים והזקנים, פירוש שאברהם היה בן נח ולא היה מצווה על קידוש השם כמו דמסיק בסוף פרק בן סו"מ (סנהדרין ע"ד): ומצד אהבה עשה מה שאינו מצווה, אבל הנביאים והזקנים היו מצווים על זה לכן הם שומרי מצותי.

ד. ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן. ומה שלא א"ל הקב"ה ללכת לא"י עד שהי' בן ע"ה שנה, כי זה הי' א' מי' נסיונות ואדם צעיר שעובר למקום אחר אינו נסיון כ"כ אבל אדם מבוגר בן ע"ה שנה לצאת ממקומו הרגיל הוא נסיון גדול.

6
6
103/3

ענין אברהם ולוט

7
נשוא

וילך אברם כאשר דבר ה' וילך אתו לוט וגו'. לבאר ענין הפרשה, שהתורה"ק מספרת באריכות מתחילה את הליכתם יחד ועד שאברהם אמר לו הפרד נא מעלי, מהו הנצחיות ודרך עבודת ה' שיש ללמוד מזה. י"ל בהקדם ב' תחלת הפרשה ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. וברש"י, לך לך להנאתך ולטובתך. ועמדו המפרשים בזה מהו ענין אומרו להנאתך ולטובתך, שהרי אברהם אבינו נקרא אברהם אוהבי שעבד להש"ת מאהבה שלא ע"מ לקבל שכר,

ומדוע צריך לומר לו להנאתך ולטובתך, ומה הם בכלל הנאותיו וטובותיו של א"א חוץ מדבר ה'. וי"ל ע"פ דאיתא בספ"ק דענין מאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך, שהוא דבר ה' הראשון שמצינו בתורה שדיבר הקב"ה אל אברהם, שהקב"ה הורה לו בזה את הדרך בעבודת ה' איך יגיע להיות דבוק בה'. וראשית כל הוא לך לך מארצך, לפרוש מכל הענינים הארציים, וכן ממולדתך ומבית אביך, שכל אלו הם ענינים שיש לאדם קרבת רוח אליהם ומטבעו רוחש להם אהבה, ועליו להסיר אהבתו מכל

ענינים אלו. אל הארץ אשר אראך, שישקיע כל אהבתו באהבת ה'. כי ב' הדברים אינם יכולים להיות כאחד, ולא יתכן שהאדם ירצה להיות קשור לעניני העולם הזה ויחד עם זה גם להיות דבוק ברוחניות, ולכך נאמר לו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, שצריך להתנער מכל עניני עוה"ז, כי כל עניני עוה"ז מסתירים הם את עיני האדם שלא יראה באור אלקותו ית'. וזהו פי' לך לך להנאתך ולטובתך, אברהם אבינו לא היו לו הנאות אחרות מלבד ההנאה להיות דבוק בה' ולהנות מזיו השכינה, וע"ז אמר לו הקב"ה לך לך, שאי אפשר להגיע להנאה של נהנים מזיו השכינה יחד עם הנאת עוה"ז, ומקודם עליך לפרוש ולהתנער מכל עניני עוה"ז, אז תוכל ליהנות מזיו השכינה, שזוהי הנאתו וטובתו של אאע"ה. וזו גם הוראת דרך לדורות, שלא יתכן עירוב עניני עוה"ז יחד עם רוחניות, וכדאי' בחובת הלכות

1
שער חשבון הנפש פ"ג) דכשם שאי אפשר למזג אש ומים גם יחד, כך א"א למזג הנאות עוה"ז עם תענוגים רוחניים עילאיים, ואדם השקוע בהנאות עוה"ז לא יתכן בשו"א שיוכל ליהנות מרוחניות, רק כאשר יתנער מכל הנאות עוה"ז או מסוגל להגיע להנאתך ולטובתך בבחי' או תתענג על ה'.

בזוה יבואר גם המשך הפרשה, דכתיב וילך אברם כאשר דבר אליו ה', פי' שאברהם הלך בדרך ובשיטה הזאת אשר דבר אליו הש"ת, לקיים לך לך מארצך שע"ז יגיע להנאתך ולטובתך התענוגים הרוחניים. וילך אתו לוט, היינו כי זה לעומת זה עשה א', וזהו שנא' וילך אתו, וכדאי' בספ"ק מאור עינים שלכן אמר אברהם אל לוט כי אנשים אחים אנחנו ובאמת לא היה אלא בן אחיו, דהנה אחוז"ל (בר"ך מא ט) לוט שטוף בזימה היה וכמעשה דבנותיו רכו', והיינו שמדתו היתה כמו של אאע"ה חסד ואהבה, אך אצלו היה זו אהבה נפולה שאף היא יצאה ממקור אחד עם מדת אהבה של אברהם, ולכך קראו אנשים אחים אנחנו. והנה אי' בזוה"ק (ח"א ע"ט): שלוט הוא היצר הרע, והפי' שיש כמה עניני יצה"ר, יש יצה"ר הנקרא לבן וכמ"ד ארמי אבד אבי, ויש יצה"ר הנקרא עשו וכמבואר במק"א ענינם, וישנו יצה"ר בחי' לוט שענינו עירוב טוב

ורע, שיחד עם זה שהיה שטוף באהבות נפולות של עוה"ז רצה ליהנות גם מרוחניות, והיה חפץ ללכת עם אברהם אבינו כמה שנוגע לעבודת ה'. וכדאי' בבית אברהם בשם הרה"ק מנישכ"ז זי"ע עה"פ וגם ללוט ההולך את אברם, שענינו כמאה"כ (משלי יג) הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע, שתובת ורועה היא בו' החבור, מכוון לזה שחפץ ב' הדברים כאחד, להיות הולך עם חכמים וגם ורועה כסילים, שסופו ירוע שע"ז הריהו משתבר לגמרי. וזה היה לוט, שהלך עם אברהם בכל מסעיו, אבל גם ורועה כסילים, שכאשר ראה את סדום ואת כל הככר כי כולה משקה הלך עם הרשעים, וכאמור שזו בחי' היצה"ר של לוט עירוב טוב ורע. וע"ז אמר אברהם אל לוט הפרד נא מעלי, כי לא יתכנו ב' הדברים כאחד, ליהנות מרוחניות יחד עם ההנאה מעוה"ז, ושם הפירוש ומחירה בעבודת ה'.

8) ויאמר אברהם ע"י אברהם ה' ה' וכו' פסוק

1) כתיב יקר

ויצא אותו החוצה, ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים. אם תוכל לספור אותם, ויאמר לו כה יהיה זרעך. אמרו חז"ל (שבת קנו): "א"ל אברהם להקב"ה: רבונו של עולם נסתכלתי באצטגנינות שלי שאיני ראוי להוליד, והנה בן ביתי יורש אותי, א"ל הקב"ה: לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך, צא מאצטגנינות שלך, שאין מול לישראל, מה דעתך שכוכב צדק (שהוא מזלך) עומד במערב, הנני מחזירו ומעמידו במזרח בעבורך, וזהו שכתוב: מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו". ונאמר לאחר מכן: והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, ופי' רש"י, שהאמין אברהם בה' ולא שאל לו אות על זה. והקב"ה חשבה לאברהם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו. אבל להלן כשאמר לו הקב"ה: אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים, לתת לך את הארץ הזאת לרשתה, ענה אברהם: במה אדע כי אירשנה? ושאל מהקב"ה אות על זה. והשאלה נשאלת מפני מה האמין מיד אברהם להקב"ה על בשורת הבנים, אע"פ שאצטגנינותו הראתה הדבר בהיפך, ואילו על בשורת ירושת הארץ שאל: במה אדע כי אירשנה? ונראה למרע"פ משל לעשיר גדול שהיה נדיב ושוע רודף צדקה וחסד, שעבר פעם ברחוב בעיצומו של החורף, וראה אדם עני לבוש בגדי סחבות נקבים נקבים חלולים חלולים, והוא רועד מקור, העשיר אשר נכמרו רחמיו עליו פנה אליו ואמר לו: בא אלי הביתה ואתן לך בגדי חורף ויחם בשרך! הודה לו העני על כך, וכן היה, שבא לביתו וקיבל בגדים חמים כאשר הבטיחו. לימים נפגש העשיר עם אותו עני וראהו נושא משא כבד על כתפו לצורך פרנסתו. פנה אליו העשיר ויאמר לו: סורה נא מחר לביתי ואתן לך סוס שאקחנו מיד איש פלוני. אמר לו העני: מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני כל כך? אמר לו העשיר: מפני מה כשנתתי לך את הבגד לא שאלתני שאלה זו, ועכשיו אתה שואל ממני כן? ענהו העני: כשנתת לי בגודל חסדך את בגדי החורף, לא לקחת אותם מאיש אחר למעני, לכך לא שאלתיך כלום, כי ידעתי כי חפץ חסד אתה. אבל עתה אני שואל בראותי שברצונך לקחת את הסוס מאיש מסוים ולתתו אלי, לכן הנני שואל מה זכותי להעדיפני על פני אחרים? כן הדבר הזה, שכאשר א"ל הקב"ה לאברהם שיתן לו בנים, לא שאל כלום, מפני שלא לקחם מאחר, ונחלת ה' בנים, ורחמי שדי מרובים לאין שיעור. ואין ערוך אליו, כי חפץ חסד הוא. אבל על ירושת ארץ כנען אשר מכבר ניתנה לשבעה אומות, והבטיחו שעתידי להנחיל אותה לישראל, ויגרש ממנה אוביב ויאמר השמד, על זה שאל מה זכות יש בידי לדחות נפש מפני נפש, והשיבו: דודר רביעי ישובו הנה כי לא שלם עון האמורי עד הנה, כי אז נתמלאה סאת עונותיהם ולכן הקיאה אותם הארץ, וניתנה לנחלה לישראל עם קדוש. בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצורו. (הגאון ר' יצחק מוואלוז'ין בס' פה קדוש, וסיוע לדבריו בבראשית רבה פמ"ד סי' יז, במה אדע כי אירשנה. 3) א"ר חייא בר חנינא, לא כקורא תגר, אלא כך א"ל, באיזו זכות אירשנה? אמר לו: בקרבנות וכפרות שאני נותן לבניך, הה"ד קחה לי עגלה משולשת וכו'.

6

6

11

16

21

26

35

ע"ש.

1) יוצא גלוסקא הראוי לאכילה ואמר לו די שיותר לא יתוקן, יען כי כן גורה חכמתו יתברך דסוף של התיקון וגמרו יהיה ע"י מעשה האדם וכן יהיה עד לבסוף, שלעתיד בימי התיקון אמרו (שבת ל') עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת אבל עד לעתיד הניח להאדם שיהיה עמל לגמרו, וזהו

ע"ה כשצוה אותו למול וכדי שלא יהיה קשה לאברהם אבינו כמו שהקשה טורנגרופוס הדשע לר' עקיבא אם רצונו במולים מפני מה אין האדם נולד מהול, וזהו שאמר לו אני שאמרתי לעולמי די וכל הבריאה הנחתי להאדם שיגמרנה וכמו כן בריאת האדם והשלמה שלו הנחתי על האדם שימול את עצמו. שוב מצאתיו בספר תפארת יהונתן:

1) אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים. והדרש שאמרתי לעולמי די. ויש להבין מדוע אמר לו זה השם בעת ציויו על המילה. ובמדרש אמרו כמה טעמים על זה די לערלה שתהא בעולם עד כאן ודי למילה שתהא עגומה ע"כ. ולפי הדרש שאמרתי לעולמי די הנראה דיש לומר הכוונה דהנה אמירה לעולם די נתפרש בשני אופנים בכמות ובאיכות, א' זהיה העולם הולך ונתרחב יותר ויותר עד שאמר לו די. גם קאי על אופני המציאות. 11 וכדרך משל בזרעים רואים אנחנו שהולך ונתתקן. דכהתחלה יוצא מן השדה קש ואח"כ מהמעולה שבזרע נעשה למעלה שבולת ואח"כ נעשה בה המוץ שמונח בו הקמח ואח"כ קרוב להגמרו נגדל בו הקמח ואלמלא

10) כ"ו כ"ז

11

6

6

התועלת הנמצא בלשון, כי הלשון מרפא חולי הנפש, ורפואתה עליונה על כל יתר הרפואות, [2] כי יתר רפואות הסמים והמסעדים או העשבים הנה הם רפואה מסופקת אם יתרפא בהם החולה אם לא, ואף אם יתרפא בהם אין כל כח רפואתם ותועלתם כי אם בהסרת החולי, אין בהם כח להוסיף על החיים, אבל מרפא הלשון אינה רפואה מסופקת כי אם רפואה ודאית, ויש בה כח להוסיף על חיי האדם, היא עץ החיים והחיים דבקים עמה. וסלף בה שבר ברוח, כשם שרפואת הלשון על כל יתר הרפואות, כן החלי המגיע מן הלשון, והוא הבזיון והלעג והליצנות שאדם מבזה את חברו ומלעיג ומתלוצץ עליו או מלבין פניו, ומפורש ארז"ל³: המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא. והנה החולי הזה מן הלשון הוא קשה מאד מחולי הגוף, והחולי הקשה שבכל חולי הגוף הוא שבר ברוח, כלומר שבירת הרוח, וכתוב: רוח איש יכלכל מחלהו ורוח נכאה מי ישאנה⁴, באור הכתוב: כי הרוח, והוא הנפש, נושא מחלת הגוף כי היא מכלכלת חולי הגוף ימים מספר בלי מאכל ומשתה, אבל כשהנפש חולה מי ישאנה⁵, ובא הכתוב ללמד כי חולי הנפש, והיא שבירת הרוח, קשה מאוד מחולי הגוף². ועוד כי כשם שיש חולי בגוף כן יש חולי בנפש⁵, וחולי הנפש הם בעלי עברות ומי שיש בידו אמונה רעה, והוא שהזכיר הכתוב: להצילך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה⁶, וכתוב: כי נופת תטופנה שפתי זרה⁷, המשיל אמונה רעה לאשה זרה המאבדת אותו בסוף, ועל כן אמר: ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות⁸, וכתוב: רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמכו⁹. ועם דבור הלשון שנתן באדם אשר עמו יש לו יתרון על שאר בעלי חיים אפשר בו לרפאות למי שיש לו חולי הנפש ולקרוב אותו תחת כנפי השכינה¹⁰ ולהנחילו החיים האמתיים הנצחיים, והמדה הזאת מצאנוה באברהם אבינו שהחזיק בה והמשיך רבים¹¹ לאמונת הש"י, וכ"ז ברפואת¹² הלשון והיא המרגלית שהיתה תלויה בצוארו, שכן דרשו רז"ל¹³: מרגלית

(11) ל' קחיו יתנו

אחת¹⁴ היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה שרואה אותה מיד מתרפא וכשנפטר מן העולם נטלה ותלאה בגלגל חמה. ובאור זה כי המשיל המדה הזאת שהיא מאירת עינים למרגלית המאירה, ואמר, תלויה בצוארו לפי שהדבור הוא בגרון, וכל מי שהיה לו חולי הנפש והיה שומע דבריו של אברהם אבינו מיד היה מתרפא מחליו, וכשנפטר מן העולם לא השאיר אחריו שום נברא שיורה על אלהותו של הקב"ה ועל יחודו אלא גלגל חמה, ולכך אמר נטלה ותלאה בגלגל חמה, על דרך הכתוב: השמים מספרים כבוד אל¹⁵, והוא שאמר מרפא לשון עץ חיים¹, רפואת הלשון של אברהם היה סבה שנכנסו רבים תחת כנפי השכינה והיה להם עץ חיים, וכענין שכתוב: ואת הנפש * אשר עשו בחרן וגו'¹⁶. רפואת לשון של משה רבינו ע"ה שספר ליתרו כל האותות והמופתים ההם, שנאמר: ויספר משה לחותנו¹⁷, היה סבה שנתגייר יתרו שהיה נכבד וגדול משפתתו והיה כהן מדין והניח עשרו ורוב בניו ונפרד מן הישוב והלך אל המדבר להכנס תחת כנפי השכינה תיכף ששמע ענין יציאת מצרים. והוא שכתוב:

יח (א) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו

26

31

26